

УДК 159.942:351.74

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.3.27>

Яна Сергіївна Пономаренко,

кандидат психологічних наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра соціології та психології (доцент);



<https://orcid.org/0000-0002-3374-3930>,

e-mail: posokhova1992@gmail.com

**ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АГРЕСИВНОСТІ
СЕРЕД ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ**

Відображено психологічні аспекти агресивності серед поліцейського персоналу, її природу, прояви та вплив на виконання обов'язків та безпеку. Діагностовано різноманітні форми агресії – від вербальної конфліктності до фізичної сили, що може мати юридичні та етичні наслідки у практиці поліціювання. Емпірично встановлено різностатеві відмінності: чоловіки виявляють більше фізичної та вербальної агресії, а жінки – вищий рівень дратівливості й підозрливості. Наголошено на необхідності застосування індивідуальних підходів для регулювання агресивності в поліцейському середовищі та покращення психологічного стану.

Ключові слова: агресивність, війна, стать, жінки, поліцейський персонал, поліцейські, психологічний стан, професійна діяльність, стрес, чоловіки.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Агресивність серед поліцейського персоналу є однією з ключових проблем, що впливають на ефективність виконання службових обов'язків, якість взаємодії з громадськістю та внутрішній клімат у колективах правоохоронних органів. Поліцейські щоденно стикаються з високим рівнем стресу, небезпечними ситуаціями та необхідністю прийняття швидких і відповідальних рішень. Ці чинники можуть сприяти розвитку агресивних тенденцій, що негативно позначаються як на професійній діяльності, так і на особистому житті поліцейських. Агресивна поведінка поліцейських може мати різні прояви – від вербальної агресії та конфліктності до застосування надмірної фізичної сили. Це не лише підриває довіру громадськості до правоохоронних органів, а й може призвести до серйозних юридичних та етичних наслідків.

Стан дослідження проблеми

Важливо враховувати, що агресивність серед поліцейського персоналу має як індивідуальні, так і системні причини. Індивідуальні причини містять особистісні риси, рівень емоційної стабільності,

стресостійкість і здобутий раніше досвід. Системні причини можуть містити організаційні умови, стиль управління, рівень підтримки та підготовки, а також загальну культуру в колективі. Недостатнє розуміння та невчасне вирішення проблеми агресивності серед поліцейських може призвести до підвищення рівня професійного вигорання, зниження морального духу та ефективності роботи. Крім того, це може мати негативний вплив на особисте життя поліцейських, зокрема проблеми в міжособистісних відносинах, та загальний психологічний стан [1]. Агресія, як вказують зарубіжні науковці, може негативно впливати на успішність у навчанні та роботі, порушити імідж та репутацію особи, погіршити її якість життя та знизити рівень її благополуччя. Це може призвести до посилення тривожності, втрати впевненості, а також прояву деструктивної поведінки та інших негативних наслідків [2]. Ю. Білюченко вважає, що агресивність може впливати на поведінку й взаємини людей у суспільстві та колективі. Дослідниця наголошує, що вивчення агресивності в різних статево-вікових групах дає змогу зрозуміти, як гендер і вік впливають на схильність до агресивної поведінки [3]. Емпіричне дослідження цієї проблеми допоможе виявити специфічні особливості проявів агресії серед різних груп, що є критично важливим для розробки ефективних програм профілактики та корекції агресивної поведінки. Науковиця акцентує увагу на тому, що це особливо актуально для професій, де контроль над агресією є необхідним, наприклад у поліцейській діяльності [4].

Специфіка роботи поліцейських часто призводить до прояву агресії, вважає О. Ковач. Ця поведінка, на думку вченої, сприяє ефективному виконанню ними своїх обов'язків та завдань і часом може бути толерованою або навіть заохочуваною формою насильства, відомою як легітимізована агресія [5]. Агресію в контексті професійної діяльності поліцейських Ю. Бойко-Бузиль розглядає як форму дев'янтної поведінки. Науковиця наголошує, що причини агресивної поведінки серед поліцейського персоналу можуть бути різноманітними, зокрема стрес, високий рівень відповідальності, почуття загрози або навіть недоліки в системі тренування та підтримки [6].

У дослідженнях зарубіжних дослідників зазначається, що необхідно розглядати всі ймовірні чинники в контексті агресивних ситуацій з поліцейськими, наприклад ситуаційний ризик, психологічні характеристики кожного офіцера або внутрішні норми організації та співробітників щодо реакції на агресивні ситуації, зокрема емоційну стабільність або рівень самоконтролю [7].

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у вивченні та аналізі різних проявів агресивності серед поліцейського персоналу з метою виявлення можливих

відмінностей у їхніх характеристиках та здатності до прояву такої поведінки.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати психологічні джерела, які фокусують увагу на проблемі агресивності в поліції;
- 2) емпірично виявити специфіку агресивності серед поліцейського персоналу з урахуванням їхніх статевих розбіжностей.

Наукова новизна дослідження

Виявлено різноманітні форми агресивності серед поліцейського персоналу, зокрема вербальну та фізичну агресію, а також непрямі форми її прояву. Розкрито статеві відмінності у прояві агресивної поведінки та наголошено на необхідності застосування індивідуальних підходів до регулювання агресивності й покращення психологічного стану поліцейського персоналу.

Виклад основного матеріалу

Досліджуваними були працівники поліції, яких розподілили за ознакою статі. Загальна чисельність становила 200 осіб. До першої групи увійшли 100 чоловіків, другу групу утворили 100 жінок. Для досягнення поставленої мети використано Опитувальник рівня агресивності А. Басса та А. Дарки. Структурно опитувальник складається із 75 запитань, які формують вісім шкал: «*фізична агресія*» – свідчить про вдавання до фізичної сили щодо інших; «*вербальна агресія*» – демонструє вияв агресії через вербальну форму (образи, лайка); «*непряма агресія*» – опосередкована агресія щодо інших у формі поширення пліток, неправдивої інформації тощо; «*негативізм*» – розкриває схильність людини до спротиву правил, тобто агресивних дій щодо авторитетів, керівників; «*дратівливість*» – оцінює здатність до миттєвих спалахів агресії у вигляді роздратування, нетерплячості, грубості, знервованості; «*схильність до підозр*» – відбиває підозріле ставлення до оточення; «*образа*» – виявляє негативні почуття, які зумовлені почуттями ненависті чи заздрощів як до людей, так і до життя в цілому; «*відчуття провини*» – описується схильність людини оцінювати себе та оточення як поганих, що є показником аутоагресії; «*індекс агресивності*» – сукупний показник шкал «фізична агресія», «роздратованість» і «вербальна агресія» свідчать про загальний рівень агресивності та «*індекс ворожості*» – сукупний показник шкал «схильність до підозр» та «образа» утворює індекс ворожості [8].

Нами було проведено емпіричне дослідження агресивної поведінки у поліцейських з урахуванням їхніх статевих відмінностей. Диференційні прояви агресивності на вибірці поліцейських наведені в табл. 1.

Таблиця 1

**Показники форм агресії у чоловіків та жінок поліцейських
(M ± m)**

Шкала	Перша група (чоловіки)	Друга група (жінки)	t	p
Фізична агресія	4,83 ± 0,87	2,17 ± 0,91	2,11	0,05
Вербальна агресія	7,56 ± 0,92	4,89 ± 0,88	2,10	0,05
Непряма агресія	7,74 ± 0,90	7,92 ± 0,92	0,14	–
Негативізм	3,45 ± 0,94	3,19 ± 0,96	0,19	–
Дратівливість	4,12 ± 0,88	7,05 ± 0,90	2,33	0,05
Схильність до підозр	2,81 ± 0,96	5,56 ± 0,93	2,06	0,05
Образа	3,26 ± 0,93	6,38 ± 0,89	2,42	0,01
Відчуття провини	7,18 ± 0,88	4,02 ± 0,91	2,50	0,01

Емпіричне дослідження показників агресивності в різностатевих групах поліцейських показало вірогідні відмінності. За шкалою «фізична агресія» показники у групі чоловіків вірогідно перевищують показники за цією шкалою у групі жінок за статистичної значущості $p \leq 0,05$. Це дає змогу стверджувати, що поліціанти більшою мірою схильні до застосування фізичної сили, ніж поліціантки. За шкалою «вербальна агресія» у групі чоловіків було виявлено вірогідно більший показник, ніж у жінок, за $p \leq 0,05$. Отримані відмінності між групами свідчать, що чоловіки більше, ніж жінки, схильні виявляти свої негативні почуття вербально. За шкалою «непряма агресія» в різностатевих групах працівників поліції не було зафіксовано вірогідних відмінностей. Таким чином, емпіричні дані засвідчують наявність в обох групах схильності до використання опосередкованої агресивності, тобто вдавання до поширення пліток, злих жартів, гніву тощо. Також не було встановлено вірогідних відмінностей між жінками та чоловіками за шкалою «негативізм», що відбиває подібність у проявах опозиційної поведінки, які простежуються в суперечках, недовірі, агресивній налаштованості проти авторитету, правил тощо.

За шкалою «дратівливість» зафіксовані вірогідно більші показники, встановлені відмінності в другій групі, якщо порівняти з першою, за статистичної значущості $p \leq 0,05$. Отже, жінки більшою мірою схильні до роздратування, що позначається на їхній готовності виявити грубість, різкість у своїй поведінці щодо оточення. За шкалами «схильність до підозр» та «образа» вірогідно більші показники

виявлено у групі жінок ($p \leq 0,05$ та $p \leq 0,01$). Отже, поліціантки більш обережні, підозрілі в контактах із малознайомими людьми, впевнені в необхідності бути обережними та самостійно дбати про власну безпеку, а також більш схильні виявляти щодо оточення заздрощі, негативні почуття, виникнення яких не завжди зумовлене якимось конкретними причинами. За шкалою «відчуття провини» показник, отриманий у групі чоловіків, вірогідно перевищує показник за означеною шкалою у групі жінок за статистичної значущості $p \leq 0,01$. Отримані відмінності дають змогу стверджувати, що поліціанти мають схильність до аутоагресивної поведінки, здатні заподіяти собі шкоду, якщо відчують провину за свої вчинки або дії. Найбільш сильних страждань їм завдають саме докори сумління, які виникають через упевненість, що вони винні або відповідальні за певні обставини свого життя. Нами були встановлені індекси агресивності та ворожості серед чоловіків та жінок поліцейських, отримані результати ми надали в табл. 2.

Таблиця 2

**Індекси агресивності та ворожості в чоловіків
та жінок поліцейських
($M \pm m$)**

Шкала	Перша група (чоловіки)	Друга група (жінки)	t	p
Індекс агресивності	16,51 ± 0,89	14,11 ± 0,90	1,90	–
Індекс ворожості	6,07 ± 0,92	11,94 ± 0,91	4,54	0,001

Аналіз даних, презентованих у табл. 2, показав, що «індекс ворожості» в групі поліціанток є вірогідно більшим, якщо порівняти з групою чоловіків цієї професійної групи, за $p \leq 0,001$. Це свідчить, що жінки характеризуються більш істотною схильністю до ворожої поведінки, яка доволі часто призводить до конфлікту або підбурювання до нього. Результати у групі чоловіків перебувають у межах нормативного показника за цим індексом, у групі жінок він є дещо завищеним.

Щодо показника «індекс агресивності», то не було зафіксовано вірогідних відмінностей за вказаним параметром. Це дає змогу констатувати наявність схильності у представників обох груп вдаватися до фізичної, вербальної та опосередкованої агресії, а також готовності висловити свої почуття через словесні образи та фізичні дії. Однак варто вказати, що в обох груп узагальнені значення цього індексу розташовані в межах нормативних значень.

Для визначення частоти вияву форм агресивних реакцій серед поліцейських у контексті дослідження було здійснено відсотковий

розподіл цих показників. Отримані результати відсоткового співвідношення подані в табл. 3.

Таблиця 3

Частота вияву форм агресивних реакцій у поліцейських, %

Шкала	Перша група (чоловіки)			Друга група (жінки)		
	Низь- кий рівень	Серед- ній рівень	Висо- кий рівень	Низь- кий рівень	Серед- ній рівень	Висо- кий рівень
Фізична агресія	20	40	40	15	45	40
Вербальна агресія	10	30	60	20	38	42
Непряма агресія	18	34	48	6	69	22
Дратівли- вість	–	55	45	29	26	45
Негативізм	41	43	16	25	37	38
Схильність до підозр	30	60	10	10	28	62
Образа	32	50	18	24	47	29
Відчуття провини	–	32	68	37	41	22

Відповідно до результатів описового аналізу отриманих даних був встановлений відсотковий розподіл досліджуваної вибірки поліцейських. За допомогою критерію кутового перетворення (ϕ) Фішера встановлено вірогідні відмінності в досліджуваних групах. У показнику «вербальна агресія» було виявлено значущі відмінності між групами чоловіків і жінок. Зокрема, низький рівень вербальної агресії частіше зустрічається серед жінок (20 %), порівняно з чоловіками (10 %), де $\phi = 2,007$, $p \leq 0,05$. Крім того, високий рівень схильності до вербальних проявів агресії значно частіше зафіксовано в чоловіків (60 %), порівняно з жінками (42 %), де $\phi = 2,560$, $p \leq 0,01$. За показником «непряма агресія» виявлено значущі відмінності між групами чоловіків і жінок за низьким, середнім та високим рівнями цього параметра. Низький рівень непрямої агресії частіше зустрічається в чоловіків (18 %), порівняно з жінками (6 %), де $\phi = 2,697$, $p \leq 0,01$. Середній рівень непрямої агресії виявлено в 69 % жінок, порівняно з 34 % чоловіків, де $\phi = 5,060$, $p \leq 0,01$. Високий рівень непрямої агресії

значно частіше зустрічається в чоловіків (48 %), порівняно з жінками (22 %), де $\varphi = 3,920$, $p \leq 0,01$.

Під час аналізу даних було виявлено значущі відмінності в частоті прояву низького та середнього рівнів за показником «дратівливість» у досліджуваних групах поліцейських. Низький рівень дратівливості частіше спостерігається в жінок (29 %), порівняно з чоловіками, у яких цей показник відсутній (0 %), $\varphi = 8,042$, $p \leq 0,01$. Водночас середній рівень дратівливості, грубості й гніву значно частіше зустрічається в чоловіків (55 %), порівняно з жінками (26 %), де $\varphi = 4,248$, $p \leq 0,01$.

За показником «негативізм» виявлено значущі відмінності. Низький рівень негативізму частіше зустрічається в чоловіків (41 %), порівняно з жінками (25 %), де $\varphi = 2,423$, $p \leq 0,01$. Натомість високий рівень негативізму більш характерний для жінок, у яких яскрава опозиційна поведінка спостерігається в 38 % жінок, порівняно з 16 % чоловіків, $\varphi = 3,574$, $p \leq 0,01$.

За показником «схильність до підозр» було зафіксовано вірогідні відмінності за всіма рівнями. Низький рівень недовіри визначається в 30 % чоловіків, порівняно з 10 % жінок, де $\varphi = 3,647$, за $p \leq 0,01$. Середній рівень недовірливого ставлення фіксується в більшості чоловіків – 60 %, порівняно з 28 % у жінок, де $\varphi = 4,645$, за $p \leq 0,01$. Однак високий рівень підозрливості демонструє більшість жінок – 62 %, порівняно з 10 % в чоловіків, де $\varphi = 8,271$, за $p \leq 0,01$.

Вірогідні відмінності за показником «відчуття провини» виявлено на низькому та високому рівнях. Низький рівень схильності звинувачувати себе в усьому притаманний 37 % жінок і 0 % чоловіків. Високий рівень переживання докорів сумніння спостерігається в 68 % чоловіків, у порівнянні з 22 % жінок, де $\varphi = 6,807$, за $p \leq 0,01$. За показниками «фізична агресія» та «образа» вірогідних відмінностей між рівнями встановлено не було. За цими формами агресії відсотковий розподіл у досліджуваних групах відбувся майже рівномірно. Отже, більше половини поліціантів виявляють високий рівень вербальної агресивності (60 %) та відчуття провини (68 %), середній рівень дратівливості (55 %) і схильності до підозр (60 %). Щодо групи поліціанток, то найбільшою частотою вияву характеризується високий рівень схильності до підозр (62 %), середній рівень опосередкованої агресії (69 %) та схильності до образ (47 %). Наочне зображення частоти вияву різних рівнів індексів агресивності та ворожості в чоловіків та жінок поліцейських продемонстровано на рис. 1.

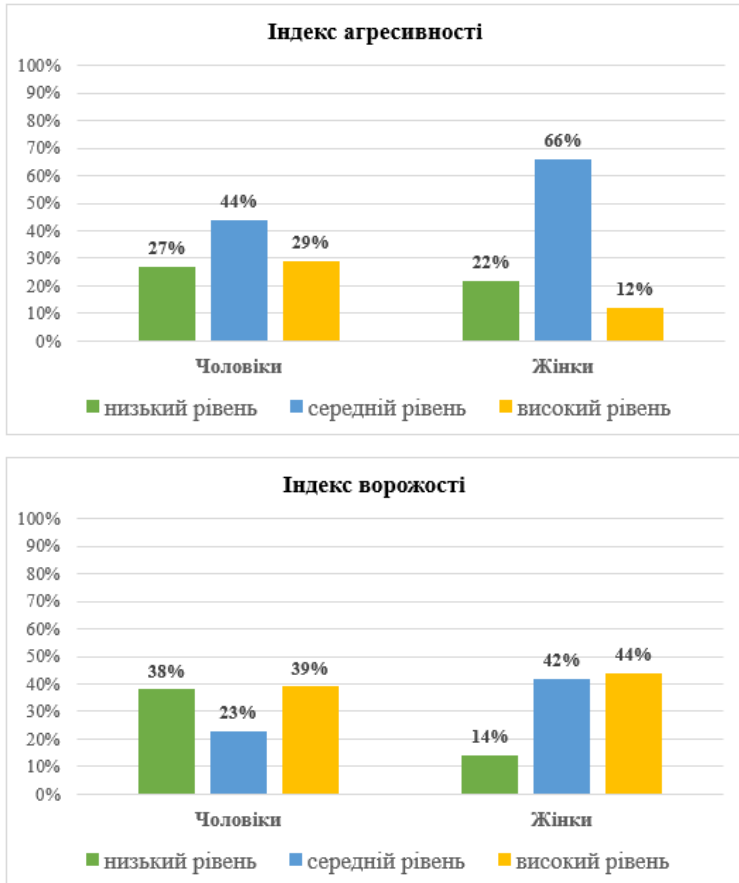


Рис. 1. Графічний розподіл частоти вияву різних рівнів індексів агресивності та ворожості в чоловіків та жінок поліцейських

Відповідно до рис. 1 відсотковий розподіл частоти вияву рівнів індексів агресивності та ворожості в чоловіків та жінок поліцейських такий: низький рівень індексу агресивності спостерігається у 27 % чоловіків та у 22 % жінок. За середнім рівнем індексу агресивності встановлені вірогідні відмінності, показник діагностується в 66 % жінок, порівняно з 44 % чоловіків, де $\varphi = 3,154$, за $p \leq 0,01$. За високим рівнем індексу агресивності також зафіксовані вірогідні відмінності, він виявлений у 29 % чоловіків і 12 % жінок, де $\varphi = 3,040$, за $p \leq 0,01$.

Щодо індексу ворожості, то частота вияву його рівнів демонструє вірогідні відмінності в низькому та середньому рівнях у досліджуваних групах поліцейських. Низький рівень притаманний 38 % чоловікам і 14 % жінок, де $\varphi = 3,970$, за $p \leq 0,01$. Середній рівень показника ворожості властивий 42 % жінкам, порівняно з 23 % чоловіків, де $\varphi = 2,897$, за $p \leq 0,01$. Високий рівень за цим параметром визначається в 39 % чоловіків та 44 % жінок.

Отже, у групі поліціантів спостерігається тенденція до фізичної та вербальної агресії, які поєднуються почуттям провини та докорами сумління. Щодо результатів, отриманих у групі поліціанток, встановлено, що вони більшою мірою схильні до роздратування, підозрливості та образ.

Зарубіжні дослідження демонструють, що для розуміння правомірності застосування поліцейськими агресії необхідно визначити психологічні та соціологічні чинники, які лежать в основі рішень застосувати агресивну поведінку. Водночас науковці зазначають, що навколишні чинники, ймовірно, впливатимуть на те, як офіцери сприймають ситуацію та емоційно реагують на неї, а отже, впливатимуть на когнітивні функції [9]. Навіть за постійних стресових ситуацій у поліцейських лише невелика частина виявляє значні емоційні проблеми. Дослідники вважають, що це може бути через вміння поліцейських ефективно справлятися з емоціями або через те, що вони приховують свої внутрішні переживання. Дослідження вчених аналізують емоційний стан та особистісні риси кандидатів у поліцію до того, як вони стикалися з професійними стресами, і як ці характеристики можуть впливати на їхню схильність до агресії [10].

Отже, психологічні аспекти агресивності серед поліцейського персоналу – це важлива проблема, яка потребує уваги та розуміння. Агресія може виникати внаслідок різних чинників, зокрема стресові ситуації на роботі, виклики, пов'язані із забезпеченням правопорядку, та внутрішні психологічні чинники. Розуміння цих аспектів допомагає розробити ефективні стратегії управління агресією, підвищити безпеку як для поліцейських, так і для громади, та покращити психологічний клімат у поліцейських органах.

Висновки

Емпіричне дослідження агресивності серед поліцейських різних статевих груп виявило вірогідні розбіжності у вираженні агресивної поведінки. Поліціанти більше схильні до застосування фізичної сили та вербальної агресії на відміну від поліціанток. Водночас обидві групи демонструють подібну схильність до непрямой агресії та негативізму, що свідчить про загальну тенденцію до опосередкованих форм агресії й опозиційної поведінки серед поліцейського персоналу.

Поліціантки виявляють вищий рівень дратівливості, підозрливості та образливості, що може впливати на їхню взаємодію з оточенням та загальний психологічний стан. Ці показники вказують на підвищену обережність і самостійність жінок у забезпеченні власної безпеки, а також на схильність до негативних емоцій, не завжди зумовлених конкретними причинами. Поліціанти демонструють вищий рівень відчуття провини, що пов'язано з аутоагресивною поведінкою та внутрішніми конфліктами, які зумовлені професійною діяльністю та особистими вчинками. Ці дані свідчать про необхідність сфокусувати увагу на психологічному здоров'ї поліцейських, зокрема на впровадженні програм підтримки та корекції агресивної поведінки для уникнення негативних наслідків та підвищення ефективності їхньої роботи.

Аналіз даних показав, що «індекс ворожості» в поліціанток вірогідно перевищує показники в чоловіків, що свідчить про їхню більшу схильність до ворожої поведінки, яка часто призводить до конфліктів. Показники в чоловіків перебувають у межах норми, тоді як у жінок вони дещо завищені. За «індексом агресивності» значущих відмінностей між групами не виявлено, що вказує на схильність представників обох груп до фізичної, вербальної та опосередкованої агресії. Загалом значення цього індексу в обох групах залишаються в межах нормативних значень. Поліціанти частіше виявляють вербальну агресивність, високий рівень відчуття провини та середній рівень дратівливості. Поліціантки більш схильні до непрямой агресії, високого рівня підозрливості та негативізму. Ці результати підкреслюють необхідність врахування статевого аспекту в розробці програм профілактики та корекції агресивної поведінки серед поліцейських для підвищення ефективності їхньої роботи та покращення психологічного клімату в колективах.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на вивченні ефективності програм профілактики та корекції агресивної поведінки серед поліцейського персоналу. Також варто дослідити вплив додаткових чинників, таких як психологічна підтримка та професійний тренінг на зменшення агресивності й покращення психологічного клімату в поліцейських установах.

Список бібліографічних посилань: 1. Пономаренко Я. С. Психологічний зміст емоцій у поліцейських з різним рівнем особистісно-професійної здійсненності. *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*. 2022. № 12. С. 100–106. DOI: <https://doi.org/10.30970/PS.2022.12.11>. 2. Allameh A., Shehni Yeilagh M., Haji Yakhchali A. R., Mehrabizadeh Honarmand M. The Comparison of Self-efficacy in Peer Interaction and Social Competence of Male Students with Aggressive and Normal Behaviors. *Social Cognition*. 2015. Vol. 4, Iss. 2. Pp.102–123. 3. Білюченко Ю. М. Емпіричне дослідження агресивності в різних статево-вікових групах. *Габітус*. 2023. Вип. 47. С. 158–163. DOI: <https://doi.org/10.32782/>

2663–5208.2023.47.28. **4.** Білоченко Ю. М. Психологічні аспекти агресії у роботі поліції // Особистість, суспільство, війна : тези доп. учасників Міжнар. психол. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 26–28. **5.** Ковач О. Передумови легітимного вияву агресії в професійній діяльності поліцейських. *Юридична психологія*. 2023. № 1 (32). С. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.33270/03233201.101>. **6.** Бойко-Бузиль Ю. Агресія як прояв девіантної поведінки у професійній діяльності поліцейських. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 2 (30). С. 1490–1502. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-1490-1502](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-1490-1502). **7.** Reemst van L., Fischer T., Weerman F. Aggression Against Police Officers and Behavior Toward Citizens: Reciprocal Influence or Common Causes? *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.866923>. **8.** Buss A. H., Durke A. An Inventory for Assessing Different Kinds of Hostility. *Journal of Consulting Psychology*. 1957. Vol. 21, Iss. 4. Pp. 343–380. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0046900>. **9.** Cojean S., Combalbert N., Taillandier-Schmitt A. Psychological and sociological factors influencing police officers' decisions to use force: A systematic literature review. *International Journal of Law and Psychiatry*. 2020. Vol. 70. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2020.101569>. **10.** Ceschi G., Meylan S., Rowe C., Boudoukha A. H. Psychological Profile, Emotion Regulation, and Aggression in Police Applicants: A Swiss Cross-Sectional Study. *Journal of Police and Criminal Psychology*. 2022. Vol. 37. Pp. 962–971. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11896-022-09548-0>.

Надійшла до редколегії 07.06.2024

Прийнята до опублікування 17.07.2024



Ponomarenko Ya. S. Psychological aspects of aggression among police personnel

The article presents psychological aspects of aggression in the context of professional activity of police personnel. The nature and manifestations of aggression in the working environment of police officers are investigated, the factors that cause aggressive behaviour are considered, and its impact on the efficiency and safety of performance of official duties is analysed. The theoretical analysis has shown that everyday stress and dangerous situations in wartime create a favourable environment for the development of aggressive tendencies, which can negatively affect the quality of official duties performance. It has been found that aggression among police personnel can take various forms such as verbal conflict and physical force, which calls into question the credibility of law enforcement agencies and can have serious legal and ethical consequences.

The purpose of the study is to examine and analyse various manifestations of aggression among police personnel in order to identify possible differences in their characteristics and ability to display such behaviour. The sample consisted of 200 police officers, divided into two groups by gender, 100 in each group. The first group was represented by men, the second by

women. The study used the "Aggression Level Questionnaire" by A. Bass and A. Darksy. Mathematical and statistical processing of the results was carried out using Student's *t*-test for independent samples and Fisher's angular transformation criterion (φ).

An empirical study of aggression among police officers of different gender groups has revealed significant differences in the manifestation of aggressive behaviour. Male police officers are more likely to use physical force and verbal aggression compared to female police officers. At the same time, both groups have a similar tendency to indirect aggression and negativism, which indicates a general tendency towards indirect forms of aggression and oppositional behaviour among police personnel. Female police officers show a higher level of irritability, suspicion and resentment, which may affect their interaction with others and their overall psychological state.

Key words: aggressiveness, war, gender, women, police personnel, police officers, psychological state, professional activity, stress, male.

